

SOSU'er har et hårdt og givende job

Social- og sundhedsarbejde er hårdt, men har også mange positive kvaliteter. Det viser en ny litteraturgen-
nemgang om social- og sundhedshjælpere og -assistenter (SOSU'er). Rapporten tegner et billede af en job-
gruppe, der på den ene side har høje fysiske og psykosociale krav i arbejdet og har høj risiko for ulykker,
vold og trusler. Men de har også afvekslende og meningsfulde arbejdsopgaver, som de bliver bedre og
bedre til, jo længere tid, de bliver i jobbet.

Høj anciennitet gør SOSU'en bedre

Danske undersøgelser giver et blandet bil-
lede af SOSU'ers arbejdsmiljø. I det
psykosociale arbejdsmiljø går nogle tema-
er igen, f.eks. er arbejdet meningsfuldt,
men der er også mange følelsesmæssige
krav. Nogle oplever for eksempel, at der
mangler tid til omsorg for klienterne, og
nogle oplever modstridende krav fra

ledelse og klienter. Nogle studier viser, at
lang anciennitet gør SOSU'en bedre til at
få overblik over klientens samlede behov,
samtidig med at hun bliver hurtigere til at
løse opgaverne. Således kan erfarne
SOSU'er have mere hensigtsmæssige og
tidsbesparende måder at tackle
arbejdsopgaverne på.

Kroppen bliver brugt i plejearbejde

SOSU'ers fysiske arbejdsmiljø er varieret.
De laver husligt arbejde, køber ind, gør
rent og hjælper klienten med personlig
pleje. Alt dette er opgaver, hvor kroppen
bruges på en varieret måde. Men der er
både snævre forhold og spidsbelastning-
er, der gør arbejdet hårdt.

September 2004

Snævre og dårlige pladsforhold hos klienten kan skabe uhensigtsmæssige situationer, hvor SOSU'en må arbejde med ryg og arme i akavede stillinger. Spidsbelastninger af ryggen opstår især, når SOSU'en skal hjælpe klienten med at flytte sig rundt.

Forflytninger af klienten kan groft inddeles i tre belastningsniveauer, alt efter om bevægelsen af klienten foregår som en rulning (giver lav belastning af ryggen), en vandret forflytning (giver mellem belastning af ryggen) eller et løft (giver høj belastning af ryggen). Man kan mindske høje belastninger, hvis man bruger en korrekt teknik. Opstår der en uventet hændelse mens SOSU' en hjælper klienten, som f.eks. hvis klienten falder sammen, mens hun er ved at hjælpe ham op fra stolen, kan der opstå ekstremt høje belastninger af ryggen.

Balancen mellem krav og ressourcer er vigtig

Det arbejde som er ganske let for en ung og fysisk stærk mand, kan være meget

anstrengende for en lille, ældre kvinde. Forholdet mellem de krav arbejdet stiller og de ressourcer hver enkelt person har, er nemlig afgørende for, om arbejdet giver en acceptabel eller en uacceptabel høj belastning. Kredsløbet kommer også i gang under arbejde med klienterne. Generelt er kredsløbsbelastningerne acceptable for ansatte med gode fysiske ressourcer. For kvindelige SOSU'er som er ældre, overvægtige og/eller i dårlig fysisk form eller har en kombination af flere af de nævnte faktorer, kan arbejdet være "hårdere".

Ulykker sker i kontaktfladen mellem SOSU og klient

Mange ulykker sker i samspillet mellem SOSU og klient. Der kan nemt ske noget uventet, når en klient skal løftes eller hjælpes. For eksempel kan klienten og SOSU'en misforstå hinanden, eller klienten kan blive svimmel og miste balancen, mens SOSU'en bærer en del af hans vægt. Der sker mange ulykker blandt nyansatte.

Nogle af de medvirkende faktorer kan være manglende kendskab til klienten, apparaturet, de gældende arbejdsrutiner og de sociale normer. Én risikofaktor alene udløser dog sjældent en ulykke.

Flere risikofaktorer i kombination udløser vold og trusler

Ofte er flere risikofaktorer til stede, når SOSU'er bliver udsat for vold eller trusler. Risikofaktorerne er relateret til både den måde arbejdet er organiseret på (for eksempel arbejde på fuld tid med klienter), og til selve situationen (for eksempel ved morgentoilette eller medicingivning). Også individuelle faktorer hos både den ansatte og klienten kan have en betydning. Arbejde med demente klienter, og klienter, der tidligere har udvist voldelig adfærd, er endnu en risikofaktor. Endelig ser det ud til at yngre medarbejdere med lav anciennitet, har en større risiko for at blive udsat for vold og trusler. Ligesom for ulykker gælder det, at én risikofaktor alene sjældent udløser vold eller trusler mod den ansatte.

FOR-SOSU: Fastholdelse og rekruttering af social- og sundhedshjælpere og -assistenter

! Om rapporten

Denne rapport er den anden i en serie om SOSU'ers uddannelse, arbejdsmiljø og helbred og handler om arbejdsmiljøet. AMI vil i de kommende år have fokus på, hvilken betydning samfundsmæssige, organisatoriske, ledelsesmæssige og individuelle faktorer har for SOSU'ers fysiske og psykosociale arbejdsmiljø, og hvilken betydning disse faktorer har for rekruttering og fastholdelse af medarbejderne i både hjemmeplejen og på plejehjem.

Rapporten "Arbejdsmiljøforhold blandt social- og sundhedspersonale på ældreområdet – et litteraturstudie" kan downloades gratis på www.ami.dk/for-sosu2 eller bestilles hos Arbejdsmiljøbutikken: www.arbejdsmiljobutikken.dk, tlf. 36 14 31 31. Rapporten er skrevet af Anne Faber Hansen, Åse Marie Hansen, Annie Høgh, Pete Kines og Bente Schibye, Arbejdsmiljøinstituttet.